

**בבית המשפט המחוזי בירושלים  
בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים**

עת"ם - 48209-  
06-19

בעניין:

**המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר –  
ע"ר מס' 580163517**

ע"י ב"כ עוה"ד תהילה מאיר (מ"ר 71836) ו/או דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או בנימין אחסתרובה (מ"ר 58088) ו/או נאסר עודה (מ"ר 68398) ו/או נדיה דקה (מ"ר 66713) ו/או אהרון מיילס קורמן (מ"ר 78484)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר  
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200  
טל': 02-6283555; פקס: 02-6276317

**העותרת**

- נ ג ד -

**המינהל האזרחי**

ע"י פרקליטות מחוז ירושלים - אזרחי, משרד המשפטים  
רח' מח"ל 7, ירושלים  
טל': 02-5419555; פקס: 02-6468053

**המשיב**

**עתירה מינהלית**

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיב לענות לבקשת המידע של העותרת מיום 17.10.2018, בעניין מתן היתרים לנהיגה בישראל לפלסטינים מהגדה המערבית.

עניינה של העתירה בהיעדר המענה של המשיב לבקשה של העותרת לקבלת מידע ממנו. על פי סעיף 5א(א)(1) לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, תש"ס-2000, בצירוף פרט 1 לתוספת הרביעית, נושא זה מצוי בסמכותו של בית משפט נכבד זה.

**התשתית העובדתית**

**הצדדים לעתירה**

1. **העותרת** היא עמותה רשומה היושבת בירושלים, הפועלת לקידום ההגנה על זכויות האדם של פלסטינים בשטחים הכבושים, בין היתר, באמצעות פנייה לערכאות, בין בשמה כעותרת ציבורית ובין כמייצגת אנשים שזכויותיהם נפגעו.
2. אחד מתחומי העיסוק של העותרת הוא הגנה על הזכויות הסוציאליות של פלסטינים המתגוררים בירושלים המזרחית. במסגרת זו, העותרת הגישה עתירה לבג"ץ בעניין אי פרסום נוהל לטיפול בבקשות לרישיונות נהיגה בישראל לתושבי השטחים (בג"ץ 3544/13 קוידר נ' מתאם פעולות

**הממשלה בשטחים**), ובמהלך ההליך פורסם "נוהל הנפקת היתר נהיגה ברכב ישראלי לפלס' תושבי איו"ש ורצ"ע".

3. **המשיב** הוא המינהל האזרחי, גוף שהוקם כדי לנהל את העניינים האזרחיים בגדה המערבית, "לרווחתה ולטובתה של האוכלוסייה ולשם הספקת השירותים הציבוריים והפעלתם, בהתחשב בצורך לקיים מנהל תקין וסדר ציבורי" (סעיף 2 לצו בדבר הקמת מינהל אזרחי (יהודה והשומרון) (מס' 947), תשמ"ב-1981). חייליו של המשיב עוסקים בטיפול בבקשות של פלסטינים להיתרים לנהיגה בכלי רכב ישראליים, על פי "נוהל הנפקת היתר נהיגה ברכב ישראלי לפלס' תושבי איו"ש ורצ"ע".

### מיצוי הליכים

4. העותרת פנתה לקצין פניות הציבור אצל המשיב ביום 17.10.2018 בבקשה למידע בעניין מתן היתרים לנהיגה בישראל לפלסטינים מהגדה המערבית.

העתק בקשת המידע מיום 17.10.2018 מצורף ומסומן ע/1.

5. העותרת שלחה תזכורות בעניין לקצין פניות הציבור אצל המשיב בימים 16.12.2018, 4.3.2019 ו-14.4.2019.

העתקי התזכורות מצורפים ומסומנים ע/2.

6. אולם, עד היום – **למעלה משמונה חודשים** לאחר שבקשת המידע נשלחה למשיב - לא התקבל כל מענה לבקשה.

7. היעדר המענה הממושך של המשיב לבקשת המידע של העותרת עומד בניגוד לעקרונות חופש המידע ולחובתו של המשיב לפעול במהירות ראויה.

### הטיעון המשפטי

#### זכות הציבור לדעת ולקבל מידע מרשות ציבורית

8. עקרונות חופש המידע מתבטאים, בין היתר, בסעיף 1 לחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 (להלן **חוק חופש המידע**), הקובע כי "לכל אזרח ישראלי או תושב, הזכות לקבל מידע מרשות ציבורית, בהתאם להוראות חוק זה". על פי סעיף 2 לחוק חופש המידע, המילה "תושב" כוללת "תאגיד שהתאגד לפי הדין בישראל", כמו העותרת.

9. בבג"ץ 6870/14 **רגבים נ' ראש המנהל האזרחי** (פורסם בנבו, 3.1.2017, להלן: **עניין רגבים**) נקבע כי עקרונות חופש המידע אינם חלים על המשיב מכוח חוק חופש המידע, אלא מכוח עקרונות היסוד של המשפט המינהלי הישראלי. פסק הדין בעניין רגבים מפנה לבג"ץ 393/82 **ג'מעית אסכאן אלמעלמון נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון**, פ"ד לז' (4) 785, 792-793 (1983), הקובע כי המפקד הצבאי חייב להפעיל את סמכויותיו באזור הנתון לתפיסה לוחמתית הן בהתאם לכללי המשפט הבינלאומי הפומבי, והן בהתאם ל"עקרונותיו של המשפט המינהלי הישראלי, שעניינם שימוש בסמכות שלטונית של עובד ציבורי" (סעיף 21).

10. כפי שנאמר בדברי ההסבר להצעת חוק חופש המידע, התשנ"ז-1997, ה"ח 2630, חופש המידע הוא עקרון מרכזי במדינה דמוקרטית, המהווה מקור ראשון במעלה לפיקוח על רשויות השלטון והגנה על זכויות האדם, ותחולתו רחבה יותר מתחולתו של חוק חופש המידע:

**חוק חופש המידע... בא לעגן בחקיקה את הזכות לקבל מידע... הזכות לקבל מידע מרשויות ציבוריות היא אחת מזכויות היסוד במשטר דמוקרטי.** היא תנאי בסיסי להגשמתו של חופש הביטוי ולמימוש זכויותיו הפוליטיות והאחרות של אדם בכל תחומי החיים. נגישות רבה יותר למידע תסייע לקידום של ערכים חברתיים ובהם שוויון, שלטון החוק וכיבוד זכויות האדם, ותאפשר גם בקרה טובה יותר של הציבור על מעשי השלטון.

הזכות למידע הוכרה למעשה בפסיקה; ואולם בפועל נראה כי לציבור לא ניתנת מידה ראויה של גישה למידע שבידי הרשויות, וכי **קשה לרשש את נטיית הרשויות לראות במידע נכס שלהן ולא נכס המוחזק בנאמנות על ידיהן עבור הציבור ומטעמו.** גם מבחינה מעשית אין הרשויות ערוכות כיום למסירת מידע לציבור...

**יובהר כי הצעת החוק אינה באה למצות את מלוא האפשרות החוקית לקבל מידע מן הרשויות.** נסיבות אשר אינן נופלות בגדר זכות למידע לפי חוק זה, בשל מהות המידע המבוקש, מיהות המבקש או הרשות המתבקשת – אין ההצעה באה להשמיע איסור לתת בהן מידע (ההדגשות הוספו, ת.מ.).

11. זכות העיון נגזרת מכללי הצדק הטבעי, ונכתב אודותיה כך:

כללי הצדק הטבעי כוללים מרכיב של זכות עיון, כחלק מזכות הטיעון, בכל הנוגע למסמכים שתוכנם עשוי לתרום לאפקטיביות של הטיעון בפני הרשות... ניתן להצדיק את ההכרה בזכות מטעמים ציבוריים – הן משום שהמידע שייך לציבור והן משום שחשיפתו חשובה לדמוקרטיה: המידע מסייע לשימוש משמעותי בזכות לחופש הביטוי ובזכות להשתתפות דמוקרטית (דפנה ברק-ארז, משפט מינהלי, כרך א 566-565 (2010), להלן ברק-ארז, ההדגשות הוספו, ת.מ.).

12. כאמור, העותרת עוסקת בהגנה על זכויות אדם, הן במישור הפרטני והן במישור העקרוני, ופעילותה מקדמת תכליות ציבוריות חשובות. המידע המבוקש דרוש לעותרת לצורך הייצוג של אנשים ברמה הפרטנית, לצורך עיסוקה בקידום העיצוב של נורמות ראויות של הגנה על זכויות אדם, ולצורך הנגשת מידע בעניין זכויות אדם לציבור. משכך, הבקשה שביסוד עתירה זו נוגעת לגרעין של השיקולים שפורטו לעיל.

13. בנוסף, נקבע בפסיקה כי הזכות לקבל מידע, וחובת הרשות לספק מידע, קשורות בקשר הדוק לזכות לחשיפת האמת, הנגזרת מהזכות לחופש ביטוי:

עד כה עמדתי על שני מקורות משפטיים לחובת הגילוי: מהות המשטר והאופי הציבורי של ההסכם. לחובת הגילוי קיים מקור שלישי. מקור זה מעוגן בזכותו של הציבור לדעת... הלכה פסוקה היא, כי חופש הביטוי הוא מעקרונות היסוד של שיטתנו המשפטית... חופש הביטוי הוא ערך מורכב. במרכזו עומד החופש של האדם "להשמיע את אשר עם לבו ולשמוע מה שיש לאחרים להשמיע..." (הנשיא לנדוי בד"נ 9/77 [18], בעמ' 343). לשם הגשמתה של חירות זו מעניק הדין לבעל החירות זכויות נוספות הנגזרות מהחירות (ראה ע"פ 95/51, 99[19], בעמ' 35). בין הזכויות הנוספות הללו מצויה גם "הזכות לקבל מידע" (בג"צ 399/85 [14] הנ"ל, בעמ' 267). כנגד זכותו של היחיד לקבל מידע עומדת חובתו של השלטון לספק מידע (ראה בג"צ 243/82 [20]). מכאן חובתם של נושאי תפקידים ציבוריים ליתן מידע לבני הציבור. אכן, חובת הגילוי, הנגזרת מחופש הביטוי, אינה קשורה רק למהותו של המשטר הדמוקרטי, אלא גם – כמו עצם חופש הביטוי עצמו – לזכותו של היחיד בחברה, כי האמת תיחשף וכי תינתן לו האפשרות להגשמה עצמית (בג"ץ 1601/90 שליט נ' ח"כ שמעון פרס פ"ד מד(3) 353, 366 (1990)).

## החובה של רשות מינהלית להשיב לפניות בתוך זמן סביר

14. אחד העקרונות המעוגנים בחוק חופש המידע הוא הזכות לקבל מידע בתוך זמן סביר, ולקבל הודעה בדבר עיכוב במתן המידע, אף הוא למשך זמן סביר. בסעיף 7(ב) לחוק נקבע כך:

הרשות הציבורית תודיע למבקש המידע ללא שיהוי, ולא יאוחר מ-30 ימים מקבלת הבקשה, על החלטתה בבקשתו; ראש הרשות הציבורית, או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי להאריך את התקופה האמורה, במקרה הצורך, ב-30 ימים נוספים, ובלבד שהודיע על כך למבקש בכתב, ונימק את הצורך בהארכת התקופה.

15. בעת"ס 8476/08 **המוקד להגנת הפרט נ' שר הפנים** (עתירת אי מענה לבקשת העותרת לקבלת נתונים בדבר שלילת תושבות מתושבי קבע בירושלים המזרחית בשנים 2006-2007), כבוד השופט סולברג מתח ביקורת על השתהותו של המשיב במתן מענה לבקשת המידע של העותרת ועל חריגתו מלוח הזמנים שנקבע בחוק, ועל כך שהעותרת נאלצה לפנות לבית המשפט רק על מנת לקבל תשובה לבקשתה, והוא פסק הוצאות נגד המשיב על רקע מחדל זה (החלטה מיום 26.11.2009, פסקה 5).

16. בנוסף לדיני חופש המידע, החובה להשיב לפניות בתוך זמן סביר נגזרת גם מחובת ההגינות, החלה על המשיבים:

מימד נוסף להערכת הגינותו של ההליך המינהלי הוא מימד הזמן. הרשות חייבת לפעול תוך זמן סביר – הן משום שפעולה מהירה (יחסית) משרתת טוב יותר את האינטרס הציבורי והן משום שמהירות ההחלטה חשובה מהיבטו של הפרט הממתין להחלטה. החובה לפעול תוך זמן סביר נובעת, למעשה, מחובתה הכללית של הרשות לפעול בהגינות ובנאמנות לטובת האינטרס הציבורי. (ברק-ארז, עמ' 407).

17. כמו כן, בסעיף 11 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981 נקבע כי "הסמכה או חיוב לעשות דבר, בלי קביעת זמן לעשייתו – משמעם שיש סמכות או חובה לעשותו במהירות הראויה ולחזור ולעשותו מזמן לזמן ככל הנדרש לפי הנסיבות", ובסעיף 2 לחוק לתיקון סדרי המינהל (החלטות והנמקות), תשי"ט-1958 (להלן **חוק ההנמקות**), נקבע כי "נתבקש עובד הציבור, בכתב, להשתמש בסמכות שניתנה לו על פי דין, יחליט בבקשה וישיב למבקש בכתב בהקדם, אך לא יאוחר מארבעים וחמישה ימים מיום קבלת הבקשה".

18. בענייננו, חלפו **למעלה משמונה חודשים** ממועד קבלת בקשות המידע של העותרת על ידי המשיב, ועד היום לא ניתן להן כל מענה. בכך חוטא המשיב לחובתו להשיב לפניות בתוך זמן סביר, ופוגע בזכות העיון ובחשיפת האמת, והוא מונע מהעותרת את השימוש במידע הדרוש לה לצורך טיפולה באנשים שזכויותיהם נפגעו, ולצורך עבודתה הציבורית.

19. סעיף 6(א) לחוק ההנמקות קובע כי "החלטה או פעולה של עובד הציבור לא יהיו פסולות בשל כך בלבד שהוא לא מילא אחרי הוראות הסעיפים 2א, 2ב, 4 או 5; ואולם בכל הליך לפני ועדת ערר או ועדת ערעור או לפני בית המשפט, על עובד הציבור הראיה כי החלטה או פעולה שלא ניתנה לגביהן תשובה או הודעה כאמור, נעשו כדין". משכך, אם המשיב יטען כי החלטה שהוא יקבל התקבלה כדין, הנטל להוכחת טענה זו יהיה עליו.

20. נוכח כל האמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל את העתירה, ולהורות למשיב לענות לבקשת המידע של העותרת מיום 17.10.2018.

21. כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיב בהוצאות העותרת ובשכר טרחת עורכי דין.

23 יוני 2019.

---

תהילה מאיר, עו"ד  
ב"כ העותרת

[ת.ש. 75547]